

SZABÓ LÁSZLÓ

AZ ÉLŐK ISTENE

Lk 20,38

K.T.! Beszédem alapgondolatából talán sejtettétek, hogy a következőkben valami nagyról, félelmetesről, az emberi képzeletben fekete-kaszás királyként megjelenő halálról fogok beszélni. Arról, ami - vagy pontosabban: aminek gondolata - végigkíséri egész életünket, hiszen minden pillanatunk halál és egyben újjászületés, ha úgy vesszük.

Számunkra a halál érthetetlen, titokzatos dolog; róla beszélve rémisztő, szörnyű minták lebegnek a szemünk előtt, s emiatt taszító még a gondolata is. Pedig a halál - így a mi halálunk is - természetes és elkerülhetetlen, „...mert elvégezett dolog, hogy az emberek egyszer meghaljanak.”(Zsid 9,27a), a Héber levél tárgyyszerű megfogalmazásával élve. Elkerülhetetlenségének tudatában, számunkra a kérdés nem úgy tevődik fel, hogy elfogadjuk-e vagy sem, hanem csak értelmezése felől, a nézőpontéből, amellyel közelítünk hozzá: hittel vagy hit nélkül, továbbá ahogyan felfogjuk: mindennek véget vető korlátként vagy nyitott kapunak, amelyen természetes az átmenet egy új, Istenhez közelebbi létformába.

Mai beszédem tárgyául azért választottam a halált, mert vele általában a temetések szomorú és fájdalmas alkalmával találkozunk, amikor is a gyász súlya alatt csak az eltávozottra gondolunk és az utána maradt úrt próbáljuk kitölteni: emlékekkel, hittel, szeretettel. Ezért éreztem szükségesnek egy ilyen alkalommal is szembenézni vele, bár tudom, sokaknak most is Ők jutnak eszükbe.

Az eddig elmondottak alapján fogalmazom meg beszédem célját: *hitet ébresztetni* és nem a halált magyarázni. Hiszen a halál a maga kegyetlen valóságában szinte teljesen magyarázhatatlan. Ennek kapcsán egy történet jut eszembe, amelyben egy fiatalember váratlan és megrendítő halálhírével falutársai elmennek a nagy megbecsülésnek és köztiszteletnek örvendő „falu bölcséhez”, s megkérdik tőle, mivel magyarázza a hirtelen halált. A „szinte mindentudónak” tartott öregember hírnevéhez méltón válaszol: „Minden ember kicsi ahhoz, hogy a halált magyarázza.” Érezzük, a válasz semmitmondó, de mégis a legbölcsőbb: mert ki mondhatna közülünk többet és okosabbat az emberi életkebe váratlanul belevágó halálról, a kifürkészhetetlen isteni útnak ezen szomorú állomásáról?

Mielőtt elkeserednénk emberi tudatlanságunkon, korlátoltságunkon, megjegyzem: nekünk mégis van valakink, akihez bármilyen kérdéssel fordulhatunk, mert példájával mindenkor eligazít és tanításával ez esetben is felvilágosít. Ez a valaki Jézus, aki még a halál erejét is megtörte azáltal, hogy evangéliumával „világosságra hozta az elmúlhatatlan életet” (Tim 1,10b).

Az ő tanításához fordultam, amikor a halálról készültem beszédet írni, és a Biblia lapjain rátaláltam arra a versre, amely számomra ebben a tekintet-

ben a legtöbbet mondó: „Az Isten pedig nem a holtak Istene, hanem az élőké. Mert az ő számára mindenki él.”

A beszédem alapgondolataként elhangzott két rövid mondatot Lukács evangélista Jézus-mondásként idézi; az első mondat Máténál és Márknál is megtalálható, szintén Jézusnak tulajdonítva. Mindhárom esetben feleletként hangzik a feltámadást tagadó szadduceus ellenségeinek, akik éppen a feltámadás mikéntjéről szóló kérdésükkel akarták próbára tenni őt. Azonban válasza eligazít minden Jézus-kísértőt és minden halálfélelemmel önkísértő, gyötrődő embert.

Testvéreim, valamilyen formában mi is szembesülünk - és nemegyszer - a személyes halál gondolatával. Ilyenkor szoktuk feltenni magunknak a kérdést: vajon meghalok én is? Mert bármilyen nagy fájdalommal, de muszáj tudomásul vegyük szeretteink halálhírét. Azonban azt, hogy egyszer minket is kivisznek a temetőbe, tudatunk egyáltalán nem akarja megemészteni. S valahányszor így vívódunk a személyes halál gondolatával, a szembenézésből vagy győztesen kerülünk ki a jézusi hitünk segítségével, vagy vesztesen, halálfélelmünk által legyőzve. Valahányszor alulmaradunk - uralma alá kerülve ennek a félelemnek és rettegve az elmúlás gondolatától -, mi süket fülekkel állunk Jézus szavai előtt, pedig ő azzal biztat, hogy a teremtő és gondviselő Istenünk előtt nincsenek holtak, „mert az ő számára mindenki él”. Mindenki: mind e földön élők és napjaikat taszigálók, mind az ő csendes, szenvedés nélküli országába eltávozottak. De mi nem hiszünk neki, mert a kicsi hitünk, ami van, arra a kegyetlen Úr-istenre tekint félelemmel, aki elrendeli a halált, és nem azt a gondviselő jó Istent reméli, aki azután magához veszi lelkünket.

Vajon miért félünk a haláltól? Tudatunkban a gondolata miért társul mindig a félelemmel, amikor például azokra a szegény szenvedőkre is gondolhatnánk, akiknek lehet, hogy éppen a megváltást jelenti? Miért nem merünk szembenézni vele és olyan szemmel, amellyel egyik nagy írónk egyenesen a legjobb királynak nézi és láttatja: „Pedig a halál a legjobb király: nem kétszínű és nem hízeleg, hanem adja az örök nyugalmat. Az ő országa csendes: a jókat megtartja, s a gonoszokat megjavítja.” (Tamási Áron: Ósvigasztalás) Érezzük, ebben a felfogásban már nem is halál ez, hanem jóféle pihenés: mi a végnek szoktuk mondani, de egyáltalán nem elmúlás ez, hanem folytatás. Természetesen képletesen értelmezzük az előbbi megszemélyesítést, és tudjuk, hogy a képmutatás nélküli, örök nyugalmat és békességet adó jó király nem a halál, hanem nagyobb annál. Ő a halálnak is ura, mert ő az Élet Istene. Az Élet pedig mindig erősebb, mint a halál; ez utóbbi sohasem győzi le és nem semmisíti meg az életet, csak változtat rajta: megnyilvánulási formáin. Ezt az élet-istenképet tanítja nekünk Jézus, és mellette tett tanúbizonyságot halála közelében is, amikor lelkét az ő kezébe ajánlotta.

A halál méltóságteljes és félelem nélküli fogadására Jézus mellett példaként elődeinkre is felnézhetünk. Ők még tudtak így meghalni, mert bátrak voltak és *hittek*! A következőkben egy elbeszélés rövid részletét idézem, amelyben az író 94 éves nagyanyjával beszélget a halálról:

- „Foglalkozik-e sokat a halállal?

- Jó volna, fiam, ha csak foglalkoznék, de benne vagyok...!

- S mit tud róla ?

- Mit tudhassak ! Testemet elvesztem, azt az egyet tudom..." - és folytatja helyette az író: „De benne van a hangjában, hogy ezt nemcsak tudja, hanem lélekben oda is adta. A hit már nem gyógyír neki, hanem a megfogható bizonyosság képében áll. Igen, átadta neki az uralmat.” (ti. az örökélet hitének) (Tamási Áron: Szülőföldem)

Jézusra és az ilyen erős hitű elődeinkre való felnézésre, az ezáltali hite-rősítés miatt, nagy szükségünk van: nem másért, hanem saját érdekünkben. Személyes halálfélelmünket másképp nehezen győzhetjük le.

De erre a halált legyőző hitre még nagyobb szükségünk van a koporsók mellett. Hogy ott gyászt meghaladó hittel állhassunk meg, először is hinnünk kell azt, hogy az eltávozottnak csak a hiányuk fáj és nem a nemlétük; hin-nünk kell abban, hogy szülő és nagyszülő, gyermek és ismerős, az embert egy egész életen át elkísérő barátok, egyszóval az „elmenők”, mind ugyanoda tér-tek haza: az Élők Istenéhez ! Ismétlem: csak elmenők ők, és nem holtak, hi-szen élnek !

Ha ilyen hitre teszünk szert, bár amíg élünk, mindig siratjuk emléküket, mardosó hiányukat, de könnyeink már nem lesznek annyira szomorúak. Ilyen hittel lesz erőnk a Halottak Napját, a rájuk való emlékezés mellett, mindazon lelkek ünnepének tekinteni, akik Isten szeretetének teljességében, vagy ahhoz közel vannak. És lesz erőnk a sírkövekre ráírni az „elmentek” mellé azt is, hogy „hazamentek”, mert akihez mentek, „nem a holtak Istene, hanem az élőké”. Az ennyire erős és mély hit mindenkor segít elviselni a gyászt: nem felejtetni akarja a szomorú eseményt (hiszen azt lehetetlen is lenne!), hanem élni és imádkozni tanít a fájdalomban... Élni és túlélni, új reményekbe kapaszkodni segít az örökélet hite.

Testvéreim! A síron túli élet milyenségével általában nem, a halálunk után történő erkölcsi igazságszolgáltatás kérdésével ez alkalommal nem foglakozom. Bízunk az igazságos jó Istenre!

Más vallások erre vonatkozó színes leírásával és az Újszövetség szó szerint értelmezett testi feltámadás-üzenetével, vagy Pál apostol lelki testre szóló feltámadás-fejtegetésével kapcsolatban is csak annyit tanácsolhatok: hitünk át-léphet abba az új világba, de képzelőerőnk itt marad! Nekünk nincs időnk képzelődni, nekünk hinnünk kell, és főleg: *hitünket cselekvő szeretetre válta-ni!* Jézus erre tanított minket.

A következőkben beszédem mondanivalóját próbálom összefoglalni néhány gondolatban:

- A földi élet befejezése a megpróbáló testi szenvedés és a hátramara-dottakra gondolás keserősége felett lehet szép is, ha a halál múló pillanatán túl, a hit bizonyosságában az örök szeretet fénye eloszlatja a halál komor sötét-ségét.

- Halott ember nincs, csak a halálon - mint egy kapun - átment, mert akihez megyünk, az az élet Istene, és „az ő számára mindenki él”.

-A halál után új életre ébredünk, örökre, ahol nem ér többé ütés és szenvedés, fájdalom és megaláztatás, de ahol valamilyen formában számon

kérik földi életünket: szándékainkat és cselekedeteinket, mulasztásainkat és gondolatainkat.

- Jézus egy olyan gondviselő Atyával ismertet meg minket, akinek szeretete mindig sugárzik felénk: csak tőlünk függ, hogy felfogjuk-e a felénk jövő biztatását: ne féljeteK, mert gondom van és gondom lesz reátok mindörökké: halálon erről és halálon túl egyaránt!

Ha a benne való hitünk erős és hiteles, kiszorít belőlünk minden aggodást és félelmet személyes halálunkat illetően. Nincs más hátra számunkra, mint biztatása mellett parancsaira is figyeljünk: legyünk jók és szeressünk, amíg itt élünk a földön, mert így halálunkkal nemcsak ismerőseink lelkének hajlékában kerít helyet magának a szeretetteljes emlékezés, hanem a jó Isten örök birodalmába is nyugodt és tiszta lélekkel térhetünk haza.

Adja a „Fennvaló”, hogy úgy legyen! Ámen.

MEZEI CSABA

DÁVID FERENC-EMLÉKÜNNEPÉLYI BESZÉD

Zsid 13,7

Amióta az emberi civilizáció öntudatra ébredt és elindult kultúrateremtő útján, a múlt tapasztalataira épített. Az elődök korában bevált gyakorlatot, tapasztalatot az ember minden további nélkül átvette. Egy rendbéli nép feltalálta a tüzet, a másik már megtanulta és felhasználta. Egy generáció embere feltalálta a kereket, a másik átvette a kész találmányt és tovább tökéletesítette. Így születtek meg az örökérvényű fizikai törvények is.

A szájhagyomány korában az emlékezés volt az egyedüli adattárolás. A bölcs öregek élettapasztalatukkal és emlékező tehetségükkel nyertek köztiszteletet. Ők valóságos élő könyvtárak voltak közösségeik számára.

Aztán jött az írásbeliség kora, amely lehetővé tette a felgyülemlett adatok, élettapasztalatok, tudománnyá nemesült örökérvényű megállapítások rögzítését.

Ha így eljátszozunk a gondolattal, megértjük, milyen fontos az előljárókra való emlékezés. Emlékezés azokra, akik előttünk járták végig földi életük útját és hagyták hátra drága kincsek élettapasztalataikat, erkölcsi eszméiket, gondosan megőrzött ősi kultúrájukat, vallásos hitfelfogásukat. Mondhatjuk azt is, hogy önazonosságunkat is előljáróinktól kaptuk. A rájuk való emlékezésünk igazolja önazonosságunkat, faji, nemzeti, kulturális, vallásos hovatartozásunkat. Mi, vallásos emberek is mindent nekik köszönhetünk: az istenhit tisztulását, fejlődését, a vallásos élet megtartó, felemelő célkitűzéseit.

Az emlékezés *émbrenléte*t jelent. Aki képes emlékezni, az tiszta lelkiismeretű ember. A tükörbe mer nézni. Aki a történelem tükrébe is bátran tud nézni, az vállalja önazonosságát, hovatartozását. „Mondd meg, milyen emlékeidre haragszol, s megmondom, milyen a jövőd. Így lehet történelemkönyvből is jövődöt mondani” - írja Bodor Pál.